

Жұмыс бағдарламасы

Нысан
ПМУ ҰС Н7.18.2/06

Қазақстан республикасының білім және ғылым
министрлігі

С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік
университеті

Философия және мәдениеттану кафедрасы

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

Қазіргі заман мәдениеті пәннің
050204 «Мәдениеттану» мамандықтарының студенттеріне арналған

Мемлекеттік жалпыға
міндетті мамандықтың білім
стандарты мен типтік
бағдарлама негізінде
әзірленген
пәіннің жұмыс
бағдарламасына бекіту
парағы

Павлодар

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.1/06

БЕКІТЕМІН

ОІ жөніндегі проректор

_____ Н.Э.Пфейфер

20 _ ж «_____» _____

Құрастырушы: аға оқытушы Кабиденова Ж.Д.

Философия және мәдениеттану кафедрасы

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

«Қазіргі заман мәдениеті » пәні бойынша
050204 «Мәдениеттану» мамандықтарының студенттері үшін

Жұмыс бағдарламасы 050204 «Мәдениеттану» ҚР МЖБС 3.08.274-2006,
№671 бұйрығымен бекітілген, және 050204 Мәдениеттану типтік бағдарлама
22.06. 2006 жылы РОӘК бұйрығымен негізінде әзірленген

Кафедра отырысында қаралған « » _____ 20 ж.

Хаттама № __

Кафедра меңгерушісі _____ Г.Г.Ахметова

Тарих және құқық факультетінің әдістемелік кеңесінде мақұлданған

« » _____ 20 ж. Хаттама № __

ӘК төрайымы _____ Н.И.Мошна

КЕЛІСІЛДІ

Факультет деканы « » _____ 20 ж. _____ А.А. Ақышев

ОӘБ МАҚҰЛДАНҒАН

ОӘБ бастығы « » _____ 20 ж. _____ А.А. Варакута

1. Пәннің мақсаты мен міндеттері

«Қазіргі заман мәдениеті» пәні бойынша типтік оқу бағдарламасы мәдениеттану бөлімінің студенттері үшін мәдениеттану мамандығы бойынша кредиттік технологияға сай оқыту жүйесінің негізінде мемлекеттік жалпыға білім беру стандартына сәйкес құрастырылған. Қазіргі заман мәдениетінің тарихын оқып білу ХХ ғасыр мәдениетінің қалыптасуын, ерекшелігі мен динамикасын, сондай-ақ мәдени процесстердің қазіргі дәуірге сай өзгеруін түсінуге мүмкіндік береді.

1.1 «Қазіргі заман мәдениеті» пәнін оқытудың мақсаты: студенттерге ХХ ғасыр мәдениеті туралы түсінік беру, қазіргі заман мәдениетінің ерекшеліктері мен өзгешеліктері жөнінде студенттердің білімін мәдениеттің рухани-дүниетанымдық, әлеуметтік-мәдени, эстетикалық, эпистемологиялық динамикасы аспектісінде жетілдіру.
Практикалық дәрістердің мақсаты: ХХ ғасыр мәдениетінің бағдарламалық және теориялық мәтіндерімен таныстыру.

1.2 Пәнді оқытудың міндеттері:

- 1- ХХ ғасыр мәдениетінің динамикасын ашу;
- 2- қазіргі заман мәдениетінің дамуындағы ерекшеліктері мен негізгі тенденцияларына сипаттама беру;
- 3- тоқыраулар мен жедел технологиялар кезеңіндегі қазіргі заман мәдениетінің негізгі ерекшеліктерін анықтау.

1.3 Пәнді зерттеу үрдісінде студент:

- ХХ ғасыр мәдениеті дамуындағы негізгі тенденцияларды;
- қазіргі заман мәдениетінің дамуындағы негізгі бағыттар мен ерекшеліктерді;
- ХХ ғасыр мәдениеті мен қазіргі заман мәдениетінің дамуындағы негізгі бағыттарды;
- көркем шығармашылық мәтіндерді;
- ХХ ғасыр мәдениеті мәселелері бойынша кейбір монографиялық жұмыстар мен мақаларды **білуі тиіс**;

1.4 Студент:

- ХХ ғасыр мәдениетінің дамуындағы негізгі бағыттарын айыра білуі;
- ХХ ғасыр мәдениетінің негізгі бағыттарының айырмашылықтарының ұстанымдарын анықтай алуы;

- Батыс Еуропа мәдениетінің сапалық сипаттамасын АҚШ, сондай-ақ Азия елдерінің мәдени үрдістерінен айыра білуі;

- көркем мәдениеттің бағдарламалық шығармаларын талдай алуы; мәдениет тарихын кезеңіне сәйкес мәдени үрдістермен байланыстыра білу;

- шығарманың көркемдік ерекшеліктерін қазіргі дәуірдің эстетикалық, дүниетанымдық, қоғамдық-саяси, эпистемологиялық ағымның контекстіндегі аша **білуі тиіс.**

2. Аралық пәндермен байланысы:

Бұл пән мәдениеттанумен, тарихи мәдениеттанумен, философия тарихымен, мәдениет философиясымен байланысты. Бұл пәнді оқытудың алдында мына пәндерді зерттеу жүргізіледі: «XIX ғасыр мәдениеті», «Жаңа заман мәдениеті», «Эстетика», «Этика», «Әлем мәдениетінің тарихы», «Өнер тарихы».

тақырыптық
жоспары

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.2/10

3 ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

3. 1 ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ					
№	Тақырып атауы	Сағат саны			
		Дәр.	Тәж.	Зерт.	СӨЖ
1	Кіріспе	1	2	-	6
2	XX ғасырдығы мәдениет пен өркениет тағдырлары	1	2	-	6
3	XX ғасыр мәдениеті және әлемнің Батыстық моделі	1	2	-	6
4	XX ғасыр мәдениеті мәдениеттанулық ойлар айнасында	1	2	-	6
5	XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде	1	2	-	6
6	Батыс мәдениетінің техногендік сатысы	1	2	-	6
7	XX ғасыр батыс мәдениетіндегі философия феномені	1	2	-	6
8	XX ғасырдағы көркемдік практиканың негізгі бағыттары	1	2	-	6
9 Ақп	1	2	-	6	

ара тты қ қоғ ам жән е бұқ ара лық мәд ени ет					
10	Постмодернизм мәдени ағым ретінде	1	2	-	6
11	Қазіргі Жапония мәдениеті	1	2	-	6
12	Қазіргі Қытай мәдениеті	1	2	-	6
13	Араб Шығысының мәдениеті	1	2	-	6
14	АҚШ мәдениеті	1	2	-	6
15	Қазіргі Қазақстан мәдениеті	1	2	-	6
Жалпы:		15	30	-	90

3.2 ПӘННІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ МАЗМҰНЫ

Тақырып 1. Кіріспе

Оқу пәнінің зерттеу объектісі ХХ ғасыр және қазіргі заман мәдениеті болып табылады. Оқу пәнінің нысанасы ХХ ғасыр мәдениетінің динамикасын, негізгі ағымдарын, бағыттарын зерттеу, қазіргі заман мәдениетінде мәдени құндылықтардың қалыптасу ерекшеліктерін зерттеу. ХХ ғасыр мәдениеті мен қазіргі заман мәдениетін көркемдік және философиялық өзіндік түрдің жаңа және бұрын белгісіз болған типтері, өнердің техникалық түрлері, негізгі ғылыми

теориялар ерекшелендіріп тұрады. XX ғасыр және қазіргі заман мәдениетінің құрылымы мен типологиясында өнер түрлерінің жойылуы мен «маргинализациясы» анық көрінеді. Қазіргі жағдайда өзін ерекше көрсететін мәдениеттің бірі - бұқаралық мәдениет, ол техника жетістігі мен коммуникация технологиясына сүйенуімен ерекшеленеді. XX ғасыр және қазіргі заман мәдениеті авангардизм, модернизм және мәдениет дегуманизациясы дәуірлерінің орталық парадигмасының өзіндік комбинацияларының нәтижесі ретінде көрініс тапты.

«Қазіргі заман мәдениеті» пәні өзі туралы аңыздарды жоққа шығаруға, «мимесис» пен %ойлесімділік императивтерін жоюға қабілетті қайсар-сыни, қиратушы «Эго» модельдерін құрастыруды іске асырады. «Қазіргі заман мәдениеті» курсының пәндік саласын зерттеу барысында студент рационалды, терең ойлайтын субъектілердің метафизикасын сынау мен деконструкциялауда постклассикалық және классикалық емес философияның рөлі туралы біле алады. «Қазіргі заман мәдениеті» пәні қазіргі заман мәдениетінің динамикасын қайта құрастыруда ғана маңызды рөл атқармайды, ол сондай-ақ студенттерді XX ғасыр мәдениеті дамуының негізгі сатыларымен таныстырып, қазіргі заман мәдениетінің негізгі формаларының орны мен рөлін анықтауға, осы заман мәдениетінің көркемдік-эстетикалық жүйелерінің және мәдени практикасының ерекшелігі туралы түсінік беруге көмектеседі.

«Қазіргі заман мәдениеті» пәнін оқу басқа мәдениеттанулық және гуманитарлық пәндердің ішінен беделді орын алады, себебі ол қазіргі заман мәдениеті ұғымының әлем мен адамзаттың ғылыми, эстетикалық, философиялық мәнін түсініп, ұғынудың интегративті процесіндегі құбылыстар мен фактілердің біртұтас жүйелік бірлігі ретінде қалыптасуына әсерін тигізеді. «Қазіргі заман мәдениеті» пәнін оқыту студенттердің көркем мәтінге мәдениеттанулық сараптама жасай білу, XX ғасырдың көркемдік-эстетикалық ағымдарын жүйелей білу және оларды қазіргі дәуір мәдениетінде болып жатқан эпистемологиялық өзгерістермен байланыстыру дағдысын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Қазіргі заман мәдениетін оқытудың негізгі әдістері - синхрония және диахрония әдісі, мәдени релятивизм әдісі, тарихи әдіс, контент-анализ әдісі және т.б.

Тақырып 2. XX ғасырдығы мәдениет пен өркениет тағдырлары

XX ғасыр мәдениетіндегі тоқыраудың қайнар көздері және «эпистеманың» ауысуы Картезиандық адам типінің тоқырауы мен мәдениет дегуманизациясы нигилизм философиясының мұрасы ретінде. Құдай және адам «өлімі» философиясының эсхалогиялық дискурсі. С. Кьеркегор, А. Шопенгауэр, Ф. Ницше философиялары классикалық мәдениеттің тарихилығы, рационалдылығы, антропологизміне және батыстық өркениет моделіне сын ретінде. XX ғасыр басындағы әлеуметтік-мәдени орта. Ғасыр басының мәдени авангарды. Осы кезең мәдениетіндегі философиялық-теориялық және көркемдік-эстетикалық қозғалыстаро. XX ғасыр басындағы мәдениет қайраткерлерінің көркем-эстетикалық манифестері.

Модерн және реализм: эпистемалар мен эстетикалық құндылықтардың ауысуы. Позитивизм және модернизм. Декаданс және гуманистік оптимизм. Соцреализмнің көркемдік әдісі. Тоталитарлық қоғамдардың мәдениеті. Әлеуметтік ортаның модернизациясы және модерн мәдениеті. Модернизмнің теориялық және философиялық негіздері. А. Бергсонның интуитивизмі. Э. Кассирердің рәміздік формалар философиясы.

Тақырып 3. XX ғасыр мәдениеті және әлемнің Батыстық моделі

XX ғасырдағы Батыс Еуропаның мәдениеті құндылықтардың батыстық жүйенің мұрагері ретінде. Құндылықтардың батыстық жүйесінің негізгі паттерндері. Әлемнің батыстық моделі және оның мағына қалыптастыратын бірлігі. Адамның ерікті, шығармашыл жан ретінде қалыптасуы әлемнің Батыстық моделінің орталық оқиғасы ретінде. Әлемнің батыстық моделінің негізгі идеялары. Шығармашылық субъективтілік туралы идея, сызықтық идеясы, бір қалыпты дамушы жүйелердің заңдылық, тұрақтылық идеясы. Мәдениет құндылықтар жүйесі ретінде және рух эстафетасының векторы ретінде, Ф. Ницшенің нигилизм теориясындағы батыс өркениетінің «соңғы апатын» жете түсіну. Ф. Ницше «Құндылықтарды қайта бағалау». Құдайға, Адамға, ақылға сенімнің жойылуы әлемнің Батыстық моделінің құндылықтар жүйесінің құлауының негізі ретінде. XX ғасырдағы негізгі жаңа кезеңдік дүниетанымдық құрылымдардың өзгерісі.

Мәдениеттің тұлғасыз, рухсыз қалыптасуы. XX ғасыр мәдениеті «құндылықтарды қайта бағалау» мәдениеті ретінде.

Тақырып 4. XX ғасыр мәдениеті мәдениеттанулық ойлар айнасында

Н. Данилевский, О. Шпенглер философияларындағы апаттылықты жете түсіну. Тарихилықты, антропологизмді, рационализмді, тарихи прогрессизмді сынау. Еуропалық тоқырау техногенді өркениет тоқырауы ретінде. XX ғасыр мәдениеті рационалистік және гуманистік құрылымдардың тоқырауы ретінде. Кері құбылыстарды жеңу және ренессанстық, ағарту мәдениетінің дәстүрлі құндылықтарын сақтау, тоқырау жағдайынан шығу шарты ретінде (А. Вебер, Х. Ортега-и-Гассет).

Тақырып 5. XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде

XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде (Р. Гвардини). «Адамгершілік сезім қасіретінің тапшылығы - «гумандылықтың жоғалуы» симптомы ретінде. XX ғасыр мәдениетінің ақырзаманы - «эзотерикалық ізденістердің жандануының» шарты ретінде. Тақырыптың өзектенуі: мәдениеттің жоғалуы немесе оның жаңаруының бастамасы. П. Сорокин мәдениеттің дамуындағы өтпелі жағдай ретінде батыс мәдениетінің тоқырауы жөнінде. Батыс футурологиясының қалыптасуы. «Рим клубының» қызметі. «Рим клубының» негізгі мәселелері. Жаһандық модельдеу «Рим клубының» негізгі мәселесі ретінде. «Рим клубы» зерттеулерінің негізгі бағытары.

Тақырып 6. Батыс мәдениетінің техногендік сатысы

Ч. Сноу және оның мәдениеттің екі типі жөніндегі теориясы. Сциентизм және антисциентизм. XX ғасырдағы батыс қоғамындағы техника феномені. Техникалық сфера: субъективтілік мәселелерімен, субъективтіліктің жаңа өмірлік типтерінің қалыптасуымен байланыс. Ғылыми-техникалық мәдениеттің жаңа типінің қалыптасуы. Ғылыми-техникалық дамудың ақпараттық аспектісі. Рационалды құрастырудың доминантасы. Адам жасалған техникалық әлемнің бөлігі ретінде. М. Хайдеггердің техника философиясы және техниканың өнер түрлеріне әсері. Техника мәдениеттің негізгі параметрі ретінде. Технологиялық құрастырулардың негізгі сатылары. XX ғасыр батыс мәдениетіндегі ғылым феномені. XX ғасырдағы

ғылымның негізгі жетістіктері. Ғылыми-техникалық төңкеріс феномені. Ғылыми-техникалық прогресстің негізгі әлеуметтік салдары. Компьютерлік төңкеріс – Адам бейнесінің, кейпінің және оның бос уақытының сапалы өзгеруі. Компьютерлік ойындар әлемі. Компьютерлік технология әлеміндегі адамның аддиктивті іс-әрекеті.

Тақырып 7. XX ғасыр батыс мәдениетіндегі философия феномені

XX ғасыр батыс мәдениетіндегі классикалық емес философияның қалыптасуы. Психоанализ және оның XX ғасыр рухани мәдениетіне әсері. Мәдениеттің иррационалдығы келіспеушілігі мәселесі. Франкфурттық мектеп философиясы және адам мен батыс қоғамының «біркештілік» проблематикасы. Ғылыми-техникалық рационалдылық батыс мәдениетінің феномені ретінде. Батыс мәдениеті қоғамындағы жатсыну және затқа айналдыру феномені. Ғылым философиясы және ғылыми білім мәселесі. Ғылым және метафизика демаркациясы мәселесі. Философия беделін қайта ұғыну. Философия рөлі мен қызметінің өзгеруі. Білім сциентизациясы мәселесі. Структурализм XX ғасыр Батыс философиясындағы басты ағым ретінде. Структурализм және семиотика пәнаралық ғылыми бағыттар ретінде. Мәтіннің структуралистік түсінігі. Структурализм генезисі. Структуралық лингвистика XX ғасырдың философиялық-теориялық парадигмасының қайнар көзі ретінде. Фердинанд де Соссюр және оның «Жалпы лингвистика курсы». Орыс формальді мектебі. Прага лингвистикалық үйірмесі. Француз структурализмі. М. Фуко және оның билік пен білім контаминациясы мәселесі. Сэпир және Уорфтың лингвистикалық қатыстылық теориясы. Мәскеу және Тартустық семиотика мектебі.

Тақырып 8. XX ғасырдағы көркемдік практиканың негізгі бағыттары

Импрессионизм, абстракционизм, символизм, акмеизм, экспрессионизм өнерінің сипаттамалық белгілері. Модерн және авангард ұқсастық пен айырмашылық аспектісінде. Авангард көркемдік және технологиялық эксперимент ретінде. Авангард институализациясы. Әлеуметтік прагматика аспектісіндегі авангард мәдениеті. Көркемдік авангардтың негізгі бағыттары. Футуризм. Абсурд театры. XX ғасыр өнеріндегі жаңа бағыттың қалыптасуы. Абстракционизм өмірден көркемдік шеттену формасы ретінде.

Абстракционизмнің көркемдік бастаулары (нышандары). Абстракционистік өнердегі негізгі бағыттар. Поп-арт жаңа реализм ретінде. Поп-арт өнеріндегі ақиқатқа қатынас. Поп-арттың түрлері. Поп-арт «топ адамының» өнері. Поэзия мен әдебиеттегі сюрреализм. Бейнелеу өнеріндегі сюрреализм. Сюрреалистік эффектiлер. Экзистенциализм көркемдік-философиялық, мәдени бағыт ретінде. Экзистенциализмнің орталық міндеті. Экзистенциализмнің негізгі мәселелері. Экзистенция рефлексияның басты тақырыбы ретінде, антисциенттік бағыт. Адам тіршілігінің абсурдтылығы. Еркіндік мәселесі.

Тақырып 9. Ақпараттық қоғам және бұқаралық мәдениет

Зерттеулер мен стратегиялардағы өзгерістер: қарқынды және баяу экономикалар жүйесі (Э. Тоффлер). Ақпараттық қоғам теориясы (Е. Масуда). Ақпараттық мәдениеттің қалыптасуы. Бұқаралық урбанизация және адамның кескінсізденуі. Символикалық капитализмнің қалыптасуы. Ақпарат тауа ретінде. Ақпараттық техникалар мен технологиялар. Адамды құрастыру. Бұқаралық адам әлеуметтік манипуляция объектісі ретінде. Бұқаралық ақпарат құралдары арқылы аңыздардың таралымы. Деромантизация және дегероизация адамгершілік қатынастардың дегуманизациясының негізі ретінде. Постмодернизм және бұқаралық адам. Адам атомизациясы және адам деиндивидуализациясы. «Шоппинг» бос уақыт формасы ретінде. Бұқаралық мәдениеттегі жыныс девальвациясы. Бұқаралық мәдениет мифтері симулякрдің түрі ретінде. Бұқаралық адам ақпараттық қоғамның жемісі ретінде. Адамның тотальді «пассивизациясы», оның дебилизациясы және примитивизациясы. Бұқаралық адам «басқарылатын жан» ретінде. Бұқаралық мәдениет қоғамның мәдени өмірін ұйымдастырудың, жасаудың кешенді формасы ретінде. Адамның ойлау қабілетіне теледидар мен компьютерлердің әсері. Импульсивті жауап берудің қалыптасуы. Шығармашылық ой деформациясы және креативтіліктің төмендеуі. Бұқаралық мәдениеттің әлем суретін қалыптастыруы. Китч - мәдени символика вульгаризациясының формасы ретінде.

Жарнама бұқаралық мәдениет феномені ретінде. Жарнаманың мәдениеттанулық сараптамасының ерекшелігі. Жарнама генезисі мәдениет феномендері ретінде. Жарнама

фантастикалық кеңістік, «ертегілік карнавалдық салтанатты шеру» формасы ретінде. Левинсонның жарнамаға берген сипаттамасы. Жарнаманың бұқаралық мәдениетке әсері. Бұқаралық мәдениет және жарнама «символдық» конструктор ретінде. Музыка бұқаралық мәдениеттің объектісі ретінде. Тұтынылатын музыкалардың қалыптасуының қайнар көздері. Музыкалық өнердегі тұтынылатын тенденциялардың дамуы. Музыка және бұқара адамы. «Шлягер» тұтынылатын музыканың атомды бірлігі ретінде. «Джаз» көңіл көтеру формасы ретінде. «Мюзикл» «театрландырылған» көңіл көтеру формасы ретінде. «Поп-музыка». Фотосурет және киноматограф. Кино бұқаралық мәдениет феномені ретінде. Қазіргі қоғам мен мәдениеттегі кино. Кино бұқаралық құбылыс ретінде. Кино бұқаралық коммуникация түрі ретінде. Кино және оның коммерциялануы. Кино ерекше мәтін ретінде. Киноның семиотикалық кеңістігі. Киноның манипулярлы сипаты. Қазіргі мәдениет пен қазіргі қоғамдағы теледидар, және оның дамуы. «Теле-дәуірдің» негізгі сипаттары. «Зэппинг» спутниктік және кабельді теледидардың таралуының нәтижесі ретінде.

Тақырып 10. Постмодернизм мәдени ағым ретінде

Постмодернизм мәдени ағым ретінде: философия, эстетика, өнер және гуманитарлық ғылымдар. Постмодернизмнің философиялық-эстетикалық негіздері. «Постмодернизм» терминінің тарихы. Постмодернизмнің қалыптасуының негізгі дәуірлері. Интеллектуалды әрекеттің жаңа ережелері. Постмодернизмнің авангардтан айырмашылығы. Ойлаудың классикалық категориялылығынан бас тарту. Постмодернизмнің әмбебапты гуманизмі. Постмодерн эстетикасының өзіндік ерекшелігі. Постмодернизм практикасы. Постструктурализм мәдени шығармашылықты ұғынуға және мәдениеттің мәтіндерін интерпретациялауға философиялық-әдіснамалық қадам ретінде. Уақиғалық және маргиналдылық постмодернистердің философиялық ізденістерінің тақырыбы ретінде. Ж. Делездің «қалау философиясы». Ж. Бодрийардың «ынтық философиясы». Ж. Дерриданың «деконструкция философиясы».

Тақырып 11. Қазіргі Жапония мәдениеті

Жапония мәдениеті «азиаттық мәдениет мұражайы» ретінде (К. Окакура). Жапония мәдениетінің уникалдылығы.

Жапония мәдениетінің негізгі құндылықтары. Жапонияның мәдени архетиптері. Жапондықтардың мәдени бейімделгіштігі. «Самурай рухы» және елдің модернизациясы. Мәдени дәстүрлер мен жаңалықтары. «Жапондық керемет» феномені. Әлемнің конфуцийлік моделі және «жапондық капитализм» феномені. ХХІ ғасыр «Тынық мұхит» ғасыры ретінде. Қазіргі Жапон мәдениетінің жаңа «тынықмұхит моделінің» мәдени өзгерістері мен қалыптасуындағы орны мен рөлі. «Мәдени жабықтылық» және «мәдени ашықтылық» (Д. Икэда). Мәдениет экспансияның «әсерлі құралы» ретінде. Тұлғаның жаңа типі. Мәдени бірегейлік мәселесі. Мәдени бірегейлікті сақтау қиыншылықтары. Мәдениет коммунитарлығының феномені. Жапония мәдениетіндегі постмодернистік жағдай.

Тақырып 12. Қазіргі Қытай мәдениеті

Қытай мәдениетінің уникалдығы және модернизация, вестернизация үрдістері. Мәдени дәстүрлер мен новациялар, «өзіндікі» мен «өзгенікі» қатынастарының сәйкес баламасы. Қазіргі Қытай мәдениетінің құндылықтар жүйесі. Конфуцийлік құндылықтар мен Қазіргі Қытай мәдениеті. Қытай мәдениетінің монолиттілігі және басқа да мәдениеттермен сұхбаты. Қытай мәдениетінің мәдени бейімделгіштігі. Легизм идеологиясы және Қытайдағы қазіргі замандық үрдістер. Рух, ата-баба культінен білім, оқу және ғылым культіне. Білім беру мәдениеті тұлғаның әлеуметтік мәртебелігін іске асыру формасы ретінде. Қытайдың дәстүрлі мәдениетінің «рәсімділігі» және батыстық модель. Бұқаралық мәдениеттің «американдандырылуы» және либералды құндылықтар.

Тақырып 13. Араб Шығысының мәдениеті

Араб Шығысының мәдениеті және исламның діни идеологиясының көтерілуі. Ислам әлемі және «прогрессизм» идеологиясы. Жер бетіндік пен сакралдықтың ұстанымдық бөлінбестігі. Араб әлемінің өмір сүру бейнесіндегі ислам дінінің тамырлануы. Дәстүрлі мұсылмандық жүйе: корпоративтілік, рухани туыстық және қоғамдастыққа деген бағдар. Араб әлемі мәдениетінің өзіндік санасы және әлемнің батыстық моделі. Мұсылман қоғамының өзіндік болмыстылығы. Ислам діні контекстіндегі әлемнің мәдени моделі. Ислам мәдениетінің паттерндері. Құранның негізгі құндылықтары мен араб елдерінің қазіргі замандық мәдениетіндегі модернистік тенденциялар. Мұсылмандық

дәстүрлер мен қазіргі замандық мәдени үрдістер. Исламдағы діни-жаңартушылық үрдістері мен Батыстың ғылыми-техникалық жетістіктерін игеру мәселелері.

Тақырып 14. АҚШ мәдениеті

Әлеуметтік мифология мен американдық мәдениеттің қалыптасуы. Американдық миф және американдық мәдениеттің өзіндік ерекшелігі. Америка халқының миссионерлік жаратылысы. «Американдық арман». Американдық мәдениет «мәдениеттердің балқыту қазаны» ретінде. «Ақ қауымдастықтың» синкреттік мәдениеті. АҚШ-тың қазіргі замандық мәдениетіндегі плюрализм мен децентрализациясы ұстанымдары. «Нәсілдік-этникалық қауымдастықтың мозаикасы» қазіргі замандық АҚШ мәдениетінің моделі ретінде (Д. Холлинджер). Мәдениеттер интеграциясы. Динамикалық-калейдоскоптық мозаикалық американдық қоғамы мен мәдени әртүрлілік. Субмәдениет феномені. Бұқаралық мәдениет пен әлеуметтік архетиптер. Американдық қоғамындағы ақпараттық үрдістер мен бұқаралық мәдениет.

Тақырып 15. Қазіргі Қазақстан мәдениеті

Мәдени идентификация мәселелері. Апокалипсис аясындағы мәдени регресс. Бұқаралық мәдениет практикасы. Мәдениеттің коммерциялануы.

3.3 ПӘННІҢ ТӘЖІРИБЕЛІК МАЗМҰНЫ

Тақырып 1. Кіріспе

1 Оқу пәнінің зерттеу объектісі ХХ ғасыр және қазіргі заман мәдениеті болып табылады.

2 Оқу пәнінің нысанасы ХХ ғасыр мәдениетінің динамикасын, негізгі ағымдарын, бағыттарын зерттеу, қазіргі заман мәдениетінде мәдени құндылықтардың қалыптасу ерекшеліктерін зерттеу.

3 «Қазіргі заман мәдениеті» пәнін оқу басқа мәдениеттанулық және гуманитарлық пәндердің ішінен беделді орын алады.

Тақырып 2. ХХ ғасырдығы мәдениет пен өркениет тағдырлары

1 ХХ ғасыр мәдениетіндегі тоқыраудың қайнар көздері және «эпистеманың» ауысуы

2 Картезиандық адам типінің тоқырауы мен мәдениет дегуманизациясы нигилизм философиясының мұрасы ретінде.

3 Құдай және адам «өлімі» философиясының эсхалогиялық дискурсі.

Тақырып 3. XX ғасыр мәдениеті және әлемнің Батыстық моделі

1 XX ғасырдағы Батыс Еуропаның мәдениеті құндылықтардың батыстық жүйенің мұрагері ретінде.

2 Құндылықтардың батыстық жүйесінің негізгі паттерндері.

3 Әлемнің батыстық моделі және оның мағына қалыптастыратын бірлігі.

Тақырып 4. XX ғасыр мәдениеті мәдениеттанулық ойлар айнасында

1 Н. Данилевский, О. Шпенглер философияларындағы апаттылықты жете түсіну.

2 Тарихилықты, антропологияны, рационализмді, тарихи прогрессизмді сынау. Еуропалық тоқырау техногенді өркениет тоқырауы ретінде.

3 XX ғасыр мәдениеті рационалистік және гуманистік құрылымдардың тоқырауы ретінде.

Тақырып 5. XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде

1 XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде (Р. Гвардини).

2 «Адамгершілік сезім қасіретінің тапшылығы - «гумандылықтың жоғалуы» симптомы ретінде. XX ғасыр мәдениетінің ақырзаманы - «эзотерикалық ізденістердің жандануының» шарты ретінде.

3 Тақырыптың өзектенуі: мәдениеттің жоғалуы немесе оның жаңаруының бастамасы.

Тақырып 6. Батыс мәдениетінің техногендік сатысы

1 Ч. Сноу және оның мәдениеттің екі типі жөніндегі теориясы.

2 Сциентизм және антисциентизм. XX ғасырдағы батыс қоғамындағы техника феномені.

3 Техникалық сфера: субъективтілік мәселелерімен, субъективтіліктің жаңа өмірлік типтерінің қалыптасуымен байланыс.

Тақырып 7. XX ғасыр батыс мәдениетіндегі философия феномені

1 XX ғасыр батыс мәдениетіндегі классикалық емес философияның қалыптасуы.

2 Психоанализ және оның XX ғасыр рухани мәдениетіне әсері. Мәдениеттің иррационалдығы келіспеушілігі мәселесі.

3 Франкфурттық мектеп философиясы және адам мен батыс қоғамының «біркештілік» проблематикасы.

Тақырып 8. XX ғасырдағы көркемдік практиканың негізгі бағыттары

1 Импрессионизм, абстракционизм, символизм, акмеизм, экспрессионизм өнерінің сипаттамалық белгілері.

2 Модерн және авангард ұқсастық пен айырмашылық аспектісінде. Авангард көркемдік және технологиялық эксперимент ретінде. Авангард иституализациясы.

3 Әлеуметтік прагматика аспектісіндегі авангард мәдениеті.

Тақырып 9. Ақпараттық қоғам және бұқаралық мәдениет

1 Зерттеулер мен стратегиялардағы өзгерістер: қарқынды және баяу экономикалар жүйесі (Э. Тоффлер).

2 Ақпараттық қоғам теориясы (Е. Масуда). Ақпараттық мәдениеттің қалыптасуы.

3 Бұқаралық урбанизация және адамның кескінсізденуі.

4 Жарнама бұқаралық мәдениет феномені ретінде.

5 Жарнама генезисі мәдениет феномендері ретінде.

6 «Мюзикл» «театрландырылған» көңіл көтеру формасы ретінде.

Тақырып 10. Постмодернизм мәдени ағым ретінде

1 Постмодернизм мәдени ағым ретінде: философия, эстетика, өнер және гуманитарлық ғылымдар.

2 Постмодернизмнің философиялық-эстетикалық негіздері. «Постмодернизм» терминінің тарихы.

3 Постмодернизмнің қалыптасуының негізгі дәуірлері. Интеллектуалды әрекеттің жаңа ережелері. «деконструкция философиясы».

Тақырып 11. Қазіргі Жапония мәдениеті

1 Жапония мәдениеті «азиаттық мәдениет мұражайы» ретінде (К. Окакура).

2 Жапония мәдениетінің уникалдылығы.

3 Жапония мәдениетінің негізгі құндылықтары.

Тақырып 12. Қазіргі Қытай мәдениеті

1 Қытай мәдениетінің уникалдығы және модернизация, вестернизация %ордістері.

2 Мәдени дәстүрлер мен новациялар, «өзіңдікі» мен «өзгенікі» қатынастарының сәйкес баламасы.

3 Қазіргі Қытай мәдениетінің құндылықтар жүйесі.

Тақырып 13. Араб Шығысының мәдениеті

1 Араб Шығысының мәдениеті және исламның діни идеологиясының көтерілуі.

2 Ислам әлемі және «прогрессизм» идеологиясы.

3 Жер бетіндік пен сакралдықтың ұстанымдық бөлінбестігі.

Тақырып 14. АҚШ мәдениеті

1 Американдық миф және американдық мәдениеттің өзіндік ерекшелігі.

2 Америка халқының миссионерлік жаратылысы. «Американдық арман». Американдық мәдениет «мәдениеттердің балқыту қазаны» ретінде.

3 «Ақ қауымдастықтың» синкреттік мәдениеті.

Тақырып 15. Қазіргі Қазақстан мәдениеті

1 Мәдени идентификация мәселелері.

2 Бұқаралық мәдениет практикасы.

3 Мәдениеттің коммерциялануы.

3.4 СТУДЕНТТІҢ ӨЗДІК ЖҰМЫСЫНЫҢ МАЗМҰНЫ

№ п/п	СӨЖ түрі	Есеп формасы	Бақылау түрі.	Сағат саны.
1	Дәріс сабақтарына дайындық	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	9
2	Тәжірибе сабақтарына дайындық.	Семинар сабақтарының жұмыс дәптері.	Сұрау	36
3	Курстық жұмысқа дайындық	Курстық жұмысының бөлімдер	Курстық жұмыс	36
4	Бақылау шараларына дайындық.	МБ1, МБ2	Тест	9
	Жалпы			90

Өздік жұмыстарға арналған тақырыптар тізімі.

1. " XX ғасырдағы өркениет пен мәдениет.[1], стр. 45-67, [4] стр.4-90
2. Әлемнің Батыстық моделі және мәдениет [1], стр. 45-67 [3] стр. 5-75
3. XX ғасырдағы Батыс мәдениетінің негізгі жетістіктері [1], стр. 45-67 [2] стр.5-19
4. Мәдени шок феномені [1], стр. 45-67 [2] стр.260-278
5. Қоғамның варварлану феномені. [2] стр.308 [5] стр. 4-299
6. Қазіргі заманның жаһандық мәселелері және мәдениет тағдыры. 2] стр. 332-355[5] стр. 4-299[5] стр. 4-299
7. Техногенді өркениет. [[6] стр.45-62
8. Батыс әлеміндегі білім мен білімдік технологиялар. [[6] стр.45-62
9. Ақпараттық мәдениет пен ақпараттық қоғам. [3] стр. 4-59[5] стр. 4-299

Мамандықтың жұмыс
бабындағы оқу
жоспарынан үзінді көшірме

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.1/10

050204 «Мәдениеттану» мамандықтың жұмыс бабындағы оқу
жоспарынан үзінді көшірме

Пәннің атауы - «Қазіргі заман мәдениеті»

	Оқу түрі	Бақылау түрі						Сағат бойынша студенттің жұмысының көлемі			Сағаттарды курс және семестр бойынша бөлінуі(сағаттар)							
		емтихан	сынақ	Кж	Кж	РГР	Бақ жұм	Барлығы			дәр	тәж.	зерт	сөж	дәр	тәж.	зерт	сөж
								Жалпы	Ауд	СӨЖ								
1.	Күндізгі ЖОБ негізінде	6			6			135	45	90	5 семестр				6 семестр			
											-	-	-	-	15	30		90

ҰСЫНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

негізгі

1. Барт Р. Семиотика. Поэтика. – М., 1994.
2. Гвардини Р. Конец Нового времени // Феномен человека: Антология. – М., 1993.
3. Культурология. XX век: Энциклопедия. Т.1, Т.2. – СПб., 1998.
4. Померанц Г. Язык абсурда // Выход из транс. – М., 1995.
5. Разлогов К. и др. Дар или проклятие? Проблемы массовой культуры. – М., 1994.

ҚОСЫМША

6. Руднев В. Словарь культуры XX века. – М., 1999.
7. Бодрийяр Ж. Экстаз коммуникации // Постмодернистская культура. – Л., 1985.
8. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. – М., 2000.
9. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. – М., 1984.
10. Вирмо А. Мэтры мирового сюрреализма. – СПб., 1996.
11. Гудков Л. Метафора и рациональность как проблема социальной эпистемологии. – М., 1994.
12. Дейк Т. ван. Язык. Познание. Коммуникация. – М., 1989.
13. Делез Ж., Гваттари Ф. Капитализм и шизофрения. Антиэдип. – М., 1990.
14. Делез Ж. Марсель Пруст и знаки. – СПб., 1999.
15. Долгов К. От Киркегора до Камю: Философия. Эстетика. Культура. – М., 1990.
16. Западное искусство: XX век. – М., 1978.
17. Зиновьев А.А. На пути к сверхобществу. – М., 2000.
18. Ильин И. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. – М., 1996.
19. Морозов А.И. Конец утопии. – М., 1995.
20. Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология. – М., 1999.
21. Рикер П. Конфликт интерпретаций: Очерки о герменевтике. – М., 1995.
22. Русский авангард. – СПб., 1996.
23. Туганова О.Э. Современная культура США. – М., 1989.
24. Туровский М. Философские основания культурологии. – М., 1997.
25. Успенский Б. Избранные труды: В 3-х т. – М., 1996-97.

26. Федотова Л. Массовая информация: Стратегия производства и тактика потребления. – М., 1996.

27. Чучин-Русов А. Новый культурный ландшафт: постмодернизм или неоархаика? // Вопросы философии. – 1999. – № 4.

28. Япония: культура и общество в эпоху НТР. – М., 1985.

Қазіргі заман мәдениеті пәні бойынша СӨЖ материалдар

№	Тақырып атаулары	Мазмұны	Бақылау формасы
1	Кіріспе	Оқу пәнінің зерттеу объектісі ХХ ғасыр және қазіргі заман мәдениеті болып табылады. Оқу пәнінің нысанасы ХХ ғасыр мәдениетінің динамикасын, негізгі ағымдарын, бағыттарын зерттеу, қазіргі заман мәдениетінде мәдени құндылықтардың қалыптасу ерекшеліктерін зерттеу. «Қазіргі заман мәдениеті» пәнін оқу басқа мәдениеттанулық және гуманитарлық пәндердің ішінен беделді орын алады.	Конспект.
2	ХХ ғасырдың мәдениет пен өркениет тағдырлары	ХХ ғасыр мәдениетіндегі тоқыраудың қайнар көздері және «эпистеманың» ауысуы Картезиандық адам типінің тоқырауы мен мәдениет дегуманизациясы нигилизм философиясының мұрасы ретінде. Құдай және адам «өлімі» философиясының эсхалогиялық дискурсі.	Конспект.
3	ХХ ғасыр мәдениеті және әлемнің Батыстық моделі	ХХ ғасырдағы Батыс Еуропаның мәдениеті құндылықтардың батыстық ж%ойенің мұрагері ретінде. Құндылықтардың батыстық ж%ойесінің негізгі паттерндері. Әлемнің батыстық моделі және оның мағына қалыптастыратын	Конспект.

4	XX ғасыр мәдениеті мәдениет танулық ойлар айнасында	Н. Данилевский, О. Шпенглер философияларындағы апаттылықты жетектесіну. Тарихилықты, антропологияны, рационализмді, тарихи прогрессизмді сынау. Еуропалық тоқырау техногенді өркениет тоқырауы ретінде. XX ғасыр мәдениеті рационалистік және гуманистік құрылымдардың тоқырауы ретінде	Конспект.
5	XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде	XX ғасыр мәдениетінің тоқырауы «гумандылықтың жоғалуы» ретінде (Р. Гвардини). «Адамгершілік сезім қасіретінің тапшылығы – «гумандылықтың жоғалуы» симптомы ретінде. XX ғасыр мәдениетінің ақырзаманы – «эзотерикалық ізденістердің жандануының» шарты ретінде. Тақырыптың өзектенуі: мәдениеттің жоғалуы немесе оның жаңаруының бастамасы.	Конспект.
6	Батыс мәдениетінің техногендік сатысы	Ч. Сноу және оның мәдениеттің екі типі жөніндегі теориясы. Сциентизм және антисциентизм. XX ғасырдағы батыс қоғамындағы техника феномені. Техникалық сфера: субъективтілік мәселелерімен, субъективтіліктің жаңа өмірлік типтерінің қалыптасуымен байланыс.	Конспект.
7	XX ғасыр батыс мәдениетіндегі философия феномені	XX ғасыр батыс мәдениетіндегі классикалық емес философияның қалыптасуы. Психоанализ және оның XX ғасыр рухани мәдениетіне әсері. Мәдениеттің иррационалдығы келіспеушілігі мәселесі. Франкфурттық мектеп философиясы және адам мен батыс қоғамының «біркештілік» проблематикасы.	Конспект.
8	XX ғасырдағы көркемдік практиканың негізгі бағыттары	Импрессионизм, абстракционизм, символизм, акмеизм, экспрессионизм өнерінің сипаттамалық белгілері. Модерн және авангард ұқсастық пен айырмашылық аспектісінде. Авангард көркемдік және технологиялық эксперимент ретінде. Авангард институализациясы. Әлеуметтік прагматика аспектісіндегі авангард мәдениеті.	Конспект.
9	Ақпараттық қоғам және бұқаралық	Зерттеулер мен стратегиялардағы өзгерістер: қарқынды және баяу экономикалар жүйесі (Э. Тоффлер). Ақпараттық қоғам теориясы (Е. Масуда). Ақпараттық мәдениеттің қалыптасуы. Бұқаралық урбанизация және адамның	Конспект.

	мәдениет	кескінсізденуі	
10	Бұқаралық мәдениет практикасы	Жарнама бұқаралық мәдениет феномені ретінде. Жарнама генезисі мәдениет феномендері ретінде. «Мюзикл» «театрландырылған» көңіл көтеру формасы ретінде.	Конспект.
11	Постмодернизм мәдени ағым ретінде	Постмодернизм мәдени ағым ретінде: философия, эстетика, өнер және гуманитарлық ғылымдар. Постмодернизмнің философиялық-эстетикалық негіздері. «Постмодернизм» терминінің тарихы. Постмодернизмнің қалыптасуының негізгі дәуірлері. Интеллектуалды әрекеттің жаңа ережелері. «деконструкция философиясы».	Конспект.
12	Қазіргі Жапония мәдениеті	Жапония мәдениеті «азиаттық мәдениет мұражайы» ретінде (К. Окакура). Жапония мәдениетінің уникалдылығы. Жапония мәдениетінің негізгі құндылықтары.	Конспект.
13	Қазіргі Қытай мәдениеті	Қытай мәдениетінің уникалдығы және модернизация, вестернизация %ордістері. Мәдени дәст%орлер мен новациялар, «өзіңдікі» мен «өзгенікі» қатынастарының сәйкес баламасы. Қазіргі Қытай мәдениетінің құндылықтар ж %ойесі.	Конспект.
14	Араб Шығысының мәдениеті	Араб Шығысының мәдениеті және исламның діни идеологиясының көтерілуі. Ислам әлемі және «прогрессизм» идеологиясы. Жер бетіндік пен сакралдықтың ұстанымдық бөлінбестігі.	Конспект.
15	АҚШ мәдениеті	Американдық миф және американдық мәдениеттің өзіндік ерекшелігі. Америка халқының миссионерлік жаратылысы. «Американдық арман». Американдық мәдениет «мәдениеттердің балқыту қазаны» ретінде. «Ақ қауымдастықтың» синкреттік мәдениеті	Конспект.
16	Қазіргі Қазақстан мәдениеті	Мәдени идентификация мәселелері. Бұқаралық мәдениет практикасы. 4 Мәдениеттің коммерциялануы.	Конспект.